

Rozhodnutí Krajského soudu v Praze ze dne 28. 1. 1959, sp. zn. 21 Co 890/58

Číslo: 48/1959

Právní věta:

K otázce kolektivní hmotné odpovědnosti (§ 9 zák. č. 71/1958 Sb.).

Nutnost plnění zvýšených pracovních úkolů nelze přičítat podniku ke spoluvině na vzniklém manku podle § 3 odst. 2 zák. č. 71/1958 Sb.

Soud: Krajský soud v Praze

Datum rozhodnutí: 28.01.1959

Spisová značka: 21 Co 890/58

Číslo rozhodnutí: 48

Číslo sešitu: 8

Typ rozhodnutí: Rozhodnutí

Hesla: Náhrada škody - způsobené zaměstnancem, Smlouva pracovní - náhrada škody

Předpisy:

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

Žalující národní podnik podal 15. června 1958 žalobu na kolektiv - na hmotně odpovědné zaměstnance J. B. a R. R. - na zaplacení vzniklého manka ve výši 9000 Kčs rukou společnou a nerozdílnou.

Lidový soud civilní v Praze uznal žalovaného J. B. povinným zaplatit žalobci částku 4500 Kčs s přísl., kdežto jinak žalobu zamítl, a to proti R. R. proto, že chybí spolehlivý důkaz o existenci schodku ke dni jejího odchodu z podniku, poněvadž inventura zjišťující schodek byla provedena až 4 měsíce po skončení pracovního poměru R. R.

Ohledně žalovaného J. B. neuznal spoluvinu podniku na schodku 9000 Kčs, snížil však náhradu škody podle § 358 obč. zák. na polovinu, tj. na 4500 Kčs.

Proti odsuzující části rozsudku se odvolal žalovaný J. B., kdežto jinak nabyl rozsudek právní moci.

Krajský soud rozsudek soudu první stolice potvrdil.

Odůvodnění:

Podle § 4 odst. 1 zák. č. 71/1958 Sb., o závazcích k náhradě škody způsobené zaměstnancem porušením povinností z pracovního poměru (srov. § 19 odst. 2 zák., podle něhož platí cit. ustanovení i o náhradě škody vzniklé přede dnem jeho účinnosti, pokud o ní nebylo rozhodnuto pravomocně soudem, nebo pokud nedošlo k dohodě) odpovídá zaměstnanec, který převzal písemnou smlouvou odpovědnost za svěřené hotovosti atd. k vyúčtování za vzniklý schodek. Této odpovědnosti se zproští zcela, popř. zčásti, jestliže prokáže, že schodek vznikl zcela, popř. zčásti, bez jeho zavinění, zejména tím, že vedení podniku nevytvořilo pracovní podmínky, které by zaměstnanci neumožnily správný výkon jeho povinností.

Žalovaný sám nemůže uvést, jakým způsobem ke schodku 9000 Kčs za 18.000 kusů cigaret došlo, domnívá se jen, že se tak mohlo stát tím, že vydal omylem na místě 18.000 cigaret ze skladu 36.000 cigaret do prodejny F. S. Tím ovšem není podán důkaz o tom, že ke schodku došlo bez jeho viny. Je právě podstatou a smyslem hmotné odpovědnosti za vyúčtování svěřených hodnot, jak je zákonem upravena, že hmotně odpovědný pracovník odpovídá za škodu vzniklou schodkem na svěřených hodnotách i v případě, kde nelze zjistit, jak ke škodě došlo, pokud právě nedokáže, že schodek vznikl bez jeho zavinění.

Bylo zjištěno, že je vyloučeno, aby ke ztrátě 18.000 kusů cigaret ve skladě bylo došlo krádeží a sám odvolatel se domnívá, že ke schodku došlo v důsledku převodkové chyby, ježto F. S. bylo dodáno cigaret za 18.000 Kčs, převodka však zněla toliko na polovinu, tj. na cigarety v hodnotě 9000 Kčs. I když lze připustit, že ve skladu byly obtížné pracovní podmínky a že zejména v době před Spartakiadou bylo třeba krajního pracovního vypětí, aby všechny pracovní úkoly byly zdolány, nelze v tom spatřovat zavinění žalujícího podniku pro nevytvoření pracovních podmínek umožňujících zaměstnanci řádný pracovní výkon. Bylo zjištěno, že personální obsazení skladu se opíralo o vykázaný obrat, že ne zcela vyhovující pracoviště nelišilo se v tom směru nijak od podmínek obvyklých na jiných podobných pracovištích, dále že kontrolní pokladna ve skladu neměla významu a že závada záležela v tom, že druhá odpovědná pracovnice R. R. byla místně vzdálena, měla příčinu v jejím odporu proti přemístění a že R. R., když podnik trval na tom, aby pracovala přímo ve skladu, rozvázala pracovní poměr. Skutečnost, že při jejím odchodu nebyla provedena inventura, není v přímé souvislosti se vznikem schodku, neboť mohlo nejvýše způsobit ztížení zjištění schodku. Nemůže proto být kladena za vinu žalobci na vzniku schodku.

Mimořádné vypětí sil nutné ke zvládnutí převzatých povinností, se občas vyskytuje snad v každém zaměstnání. Je věcí občanské cti přispět tímto zvýšeným úsilím i za cenu osobního vypětí ke splnění dílčích úkolů, jimiž se plní nakonec v jejich souhrnu úkol celé naší společnosti, tj. úkol vybudování socialismu. Selhání při plnění i těchto vypjatých úkolů nemůže jít na úkor podniku socialistického sektoru ani v té formě, že by nutnost plnění zvýšených úkolů za ztížených podmínek bylo lze přičítat podniku ke spoluvině na vzniklé škodě.

Posoudil proto soud první stolice věc správně, když neuznal na spoluvinu podniku ve smyslu § 348 obč. zák.

Odvolání však není důvodné ani pokud má za to, že soud první stolice nepoužil dost vydatně ustanovení § 358 obč. zák., když snížil škodu zjištěnou ve výši 9000 Kčs na polovinu, tj. 4500 Kčs. Podle § 19 odst. 2 zák. č. 71/1958 Sb. řídí se snížení náhrady škody ustanovením § 7 (§ 10) cit. zák. Podle něho může soud v odůvodněných případech určit výši náhrady škody nižší částkou než je skutečná škoda. Výše náhrady musí však činit nejméně jednu třetinu skutečné škody, popř. nejméně částku rovnající se průměrnému výdělku zaměstnance za jeden měsíc. Při určení výše náhrady se přihlédně zejména k zaměstnancovu poměru k práci a společenskému vlastnictví, k míře zavinění, k společenskému významu škody, k osobním vlastnostem zaměstnance a k jeho hospodářským poměrům.

V první řadě ovšem je třeba rozhodnout, zda je na místě dělení odpovědnosti mezi odvolatele a R. R. podle § 9 cit. zák. se zřetelem na to, že závazek o hmotné odpovědnosti převzali společně. Není pochyby, že ustanovení § 9 cit. zák. platí podle zásady § 9 odst. 2 téhož zákona i na případy náhrady škody vzniklé přede dnem jeho účinnosti. Dělení odpovědnosti podle cit. ustanovení však předpokládá, že osoby, mezi něž se odpovědnost má dělit, za schodek skutečně odpovídají. To plyne především z toho, že druhá věta prvního odstavce cit. paragrafu určující podíl náhrady jednotlivých zaměstnanců, navazuje na předchozí větu stanovící odpovědnost všech osob, které převzaly společně závazek, za vzniklý schodek, s výjimkou těch, které prokáží, že schodek vznikl bez jejich zavinění. Tyto osoby se pak přirozeně neberou v počet ani při výpočtu podílu odpovědnosti. Tento výklad se podává nepochybně z účelu tohoto ustanovení, jímž je spravedlivější rozdělení úhrady škody mezi škůdce, a nikoli zkrácení rozsahu práva poškozeného podniku na úhradu vzniklého schodku.

Jestliže tedy některý ze zaměstnanců, který převzal závazek společně, za vzniklý schodek neodpovídá, dělí se celá škoda podle zásady § 9 mezi zaměstnance zbývající a zbude-li toliko jeden odpovědný, jako v daném případě, zůstává zavázán sám za celou škodu, pokud tu ovšem není spoluviny podniku.

Podle toho odpovídá tedy žalovaný za celý schodek. Jestliže soud první stolice snížil náhradu na polovinu, tu použil ustanovení § 358 obč. zák., pokud se týče nyní § 7 (srov. i § 10) zák. č. 71/1958 Sb., velmi vydatně a nelze přikročit k dalšímu snížení, i když se ve prospěch odvolatele přihlédne ke všem hlediskům, jež cit. ustanovení uvádějí, nebo která vůbec přicházejí v úvahu. Další snížení by nedbalo zásady ochrany socialistického vlastnictví, jak je zakotvena v ústavě i v občanském zákoníku a jak byla znovu naléhavě zdůrazněna XI. sjezdem Komunistické strany Československa.

Leč i kdyby se použilo ustanovení § 9 cit. zák., nebylo by lze dospět k jinému výsledku. Podle poměrů hrubých výdělků žalovaného a jeho zástupkyně R. R. připadal by na žalovaného k úhradě podíl ve výši 6957 Kčs. K tomu třeba podotknout, že je správný výpočet, při němž byl vzat u R. R. za podklad výdělek jen za dobu, kdy byla v podniku zaměstnána. Jak plyne z důvodové zprávy k cit. ustanovení, má podíl odpovědnosti odpovídat pravděpodobné účasti zaměstnance na vzniku schodku a ta je určována zpravidla i dobou jeho přítomnosti či nepřítomnosti v zaměstnání. I kdyby se tedy vycházelo z částky 6957 Kčs, odpovídalo by snížení na částku 4500 Kčs zásadám stanoveným v § 7 cit. zák.

Ze všech těchto důvodů byl rozsudek soudu první stolice potvrzen.